

A Nyolc Hónapos Dobó József

A képen baloldalt Zsuzska nővérem, aki 1921-ben született, középen József testvérem, aki 1931-ben született, és én vagyunk.

A nővérem csak tizennégy hónappal volt idősebb, mint én. Állandóan veszekedtünk, de azért nem tudtunk egymás nélkül meglegni.

1931-ben született az öcsém. Az elhalt kalocsai nagypapa, Deutsch József után -- ugye divat, hogy az elhalt szülő vagy nagyszülő után nevezik el a fiúgyermeket -- Jozsónak hívtuk. Nyolc év korkülönbség volt közöttünk. Talpraesett, okos, koravén volt. Előbb a zsidó [elemi] iskolába, utána polgáriba járt. Vele egykorú zsidó fiúk voltak a barátai. Keresztény barátja tán nem is volt.

Kiértünk Auschwitzba június 29-én, Péter-Pálkor. Azokat az asszonyokat, akik festették a hajukat, a Mengele sokszor átengedte a jobb oldalra, ahol mi voltunk, a dolgozók. A másik fele meg ment a gázkamrába. Az anyám elég korán őszült, és kérdezte tőle, hogy hány éves. "Negyvenkilenc, de még azért én tudok dolgozni", de a Mengele intett neki, hogy balra. Szóval elvette tőlünk. És az öcsémet is a gázkamrába küldte.

Innen egy olyan barakkba vittek bennünket, ami háromszáz ember számára lett volna elegendő, de ezerkétszázat zsúfoltak be. Semmi ágy vagy ilyesmi nem volt, úgy feküdtünk, mint a heringek vagy a kanalak. Ha valaki ki akart menni éjszaka, akkor ordítottak vele, mert a sötétben mindenkire rátaposott.

1944. augusztus 13-án délelőtt -- emlékszem, éppen Tisá Beáv volt -- vagonba tettek, és a gázkamrához vittek bennünket. Még este nyolckor is ott voltunk, és aztán később megtudtuk, hogy arra vártak, hogy kellünk-e Berlinbe dolgozni, vagy elgázosítanak. Kellettünk. De előtte megint szelektáltak bennünket. Észrevették, hogy a Zsuzska meg én nagyon hasonlítunk egymásra, ikreknek néztek. És persze, mi sem fontosabb, mint hogy az ikreket elválasszák egymástól, így Zsuzskát küldték jobb oldalra azokhoz, akik biztosan a gázkamrába kerülnek. És a blokova olyan rendes volt, hogy súgta Zsuzskának, hogy "Szökjél a testvéredhez!". A német tiszt éppen

beszélgetett valakivel, és nem vette észre. Úgyhogy sikerült a Zsuzskának odaszöknie, ahol én voltam.

Aztán éjjél felé adtak egy darab kenyeret, ilyen párizsifélét meg vaját, be a vagonba, és irány Berlinbe munkára. A vagonban se szalma, se semmi. Frankfurtban olyan szőnyegbombázást kaptunk, hogy csoda, hogy életben maradtunk. Elértünk Berlinbe, és ott voltunk 1945. április 26-ig kényszermunkán. Itthon mindig sokat veszekedtünk egymással, de ott aztán megfogtuk egymás kezét, és rettentően ragaszkodtunk egymáshoz. Egy ágyban aludtunk, szorosan, imádtuk egymást.

Április 26-án összeállították a menetet, és gyerünk! Élelem nélkül, fáradt, kimerült embereket hajszozni az országúton. Hamburg felé, északra mentünk Krempendorfig. Azt mondták, hogy hatvan kilométerre van Északi-tenger, és hogy oda akarnak vinni bennünket. Én már itthon hallottam a mendemondát, hogy ott föltettek volna bennünket hajóra, azt mondták volna, hogy visznek Palesztinába, és elsüllyesztették volna. Lehet, hogy ez volt a szándékuk, de nem volt rá idejük, mert hatvan kilométerre utolértek az oroszok. Azok szabadítottak föl.

Május 2-án vagy 3-án szabadultunk föl, és június 5-én értünk haza. Utólag, mikor már itthon voltunk, megállapítottam, hogy minket az tartott életben, hogy egymást támogattuk, vagy vigyáztunk egymásra.